

Отримано: 14 листопада 2019 року

Прорецензовано: 9 грудня 2019 року

Прийнято до друку: 11 грудня 2019 року

e-mail: galinamatyukha61@gmail.com,

tkharchenko2017@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2019-8(76)-111-114

Матюха Г. В., Харченко Т. І. Розвиток умінь англomовного писемного мовлення майбутніх учителів-філологів засобами інтернет-ресурсів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 8(76), грудень. С. 111–114.

УДК: 378.026:811.111:004

Матюха Галина Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Харченко Тетяна Іванівна,

асистент кафедри методики викладання германських мов,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

**РОЗВИТОК УМІНЬ АНГЛОМОВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ**

Стаття присвячена огляду питань, пов'язаних з дослідженням навчання майбутніх учителів-філологів англomовного писемного мовлення. Враховуючи практичний досвід, визначено, що викладачі використовують на занятті з англійської мови комп'ютер та інші технічні засоби. Проте, використання мережі Інтернет задля розвитку в студентів філологічних факультетів умінь англomовного писемного мовлення майже не практикується. У статті охарактеризовано можливості Інтернет-ресурсів, визначено сайти, спрямовані на навчання англomовного писемного мовлення, з'ясовано види та форми писемних творів, якими мають оволодіти майбутні вчителі-філологи відповідно до програми педагогічного вишу. Досліджено, що одним із провідних завдань сучасних вищих педагогічних навчальних закладів є якісна підготовка майбутніх випускників до здійснення професійної діяльності. Доведено, що цієї мети можливо досягнути за умови систематичної практики в іншомовній комунікації не лише в усній, але й в письмовій формі, організованій на основі інноваційних методів навчання і використання можливостей мережі Інтернет.

Ключові слова: вміння писемного мовлення, англійська мова, Інтернет ресурси, здобувачі вищої освіти.

Halyna Matiukha,Candidate of Pedagogical Sciences (Ph. D.), Associate Professor
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University**Tatiana Kharchenko,**

Teacher, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

**DEVELOPING ENGLISH LANGUAGE WRITING SKILLS
OF FUTURE TEACHERS-PHILOLOGISTS BY USING INTERNET RESOURCES**

The article is devoted to an overview of issues related to the study of teaching future teachers-philologists English language writing skills. Modern society and a competitive labour market both in Ukraine and elsewhere in the world require that English language teachers should use new information technologies in teaching a foreign language. It is necessary to solve a large number of didactic tasks of teaching future teachers English language writing skills, such as: to develop etiquette of written English language and to master skills of creating and formulating written message of various kinds (private / official letters, an application form, a thank-you letter, an invitation letter, a complaining letter, an E-mail message, an essay, a summary, an abstract, to apply for some job etc.).

Based on practical experience, it is determined that University teachers use computers and other technical equipment in English classes. However, the use of the Internet for the development of students' English language writing skills is almost not practiced.

The article describes the possibilities of Internet resources, identifies sites aimed at teaching English language writing skills and clarifies the types and forms of written works that future teachers-philologists should master in accordance with the pedagogical university program.

It has been researched that one of the leading tasks of modern higher educational institutions is a qualitative preparation of future graduates for professional activity. It has been proved that this goal can be achieved by systematic practice in foreign language communication, not only verbally, but also in writing, organized on the basis of innovative methods of teaching and using the opportunities of the Internet.

Key words: writing skills, English language, Internet resources, University students.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями.

Сучасне суспільство і конкурентоспроможний ринок праці як в Україні, так і в інших країнах світу, вимагають від викладачів англійської мови вживання в освітньому процесі нових інформаційних технологій. Тому перед освітянами постають завдання з підготовки таких професіоналів, які будуть спроможними скласти конкуренцію іншим працівникам, навіть досвідченим, проте не завжди обізнаним у використанні інноваційних технологій. Питання навчання писемного мовлення англійською мовою здобувачів вищої освіти висвітлювали в своїх наукових роботах такі відомі в Україні вчені, як Е. Васильєва, Т. Глазунова, С. Кожушко, О. Москаль, О. Тарнопольський, А. Шишко та ін. Науковцями досліджено велике розмаїття питань, пов'язаних з оволодінням студентами англomовним писемним мовленням.

Проте, сучасне життя вимагає від фахівців, зокрема вчителів-філологів, професійних знань і умінь, постійного підвищення власної кваліфікації, використання інноваційних технологій, своєчасної адаптації до мінливого інформаційного простору і активної участі фахівців у професійному іншомовному середовищі. Саме з цієї причини, увага до навчання англomовного писемного мовлення здобувачів вищої педагогічної освіти помітно підвищилася.

Актуальність дослідження. Під час підготовки майбутніх учителів англійської мови в педагогічних вишах необхідно розв'язати цілу низку дидактичних завдань з їх навчання писемного мовлення, як-от: формувати етикет писемного англomовного мовлення й оволодівати вміннями формувати, формулювати й оформлювати відповідним чином писемне

повідомлення різних видів (приватний/офіційний лист, аплікаційну форму, лист-подяку, лист-запрошення, лист-скаргу, E-mail повідомлення, есе, резюме, анотацію, заяву на працевлаштування та ін.). Всі ці види писемної мовленнєвої діяльності передбачені програмою з англійської мови для учнів загальноосвітніх навчальних закладів, а відтак – є вимогами до професійної підготовки майбутніх учителів.

Навчання англійського писемного мовлення засобами використання Інтернет ресурсів є актуальним, адже продиктоване часом і викликане розбіжностями між запитами й інтересами здобувачів вищої освіти, їх вільним володінням навичками та вміннями оперувати комп'ютером та іншими сучасними технічними засобами, здобувати й використовувати будь-яку інформацію в мережі Інтернет, володінням вміннями україномовного друку – з одного боку; та їх практичною неспроможністю самостійно заповнити аплікаційну форму англійською мовою на сайті Інтернет мережі, написати офіційного й неофіційного листа за місцем призначення, написати самостійно без зразків і шаблонів заяву на працевлаштування тощо, а відтак – неспроможністю в майбутньому навчити цього учнів.

Аналіз публікацій довів, що проблему використання Інтернет ресурсів в освітньому процесі, зокрема навчання іноземних мов, досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Використанню інтерактивних технологій в навчання англійської мови майбутніх інженерів за допомогою комп'ютерної підтримки присвятили свої наукові доробки П. Г. Асоян та О. С. Синекоп. Науковцями теоретично обгрунтовано ефективність інтерактивного навчання англійського писемного мовлення з використанням Інтернет-ресурсів, розроблено й експериментально перевірено дієвість комп'ютерної інтелектуальної карти, блога і вікіпедії в навчання англійської мови, зокрема писемного мовлення, майбутніх фахівців з інформаційної безпеки; визначено принципи навчання студентів англійського наукового проблемно-тематичного повідомлення, досліджено і вдосконалено вимоги до створення та критерії оцінювання писемного твору такого виду, надано характеристику блогу як формі організації писемного повідомлення [1; 4].

Г. Задільська та Л. Комар вивчали англійські ресурси Інтернету в навчання англійської мови студентів мовних спеціальностей вищих навчальних закладів. Дослідниці розглянули можливості підвищення мотивації до вивчення англійської мови та соціокультурної компетентності студентів-філологів засобами використання в освітньому процесі сучасних комп'ютерних технологій. На особливу увагу в дослідженні заслуговують визначені Г. Задільською та Л. Комар шляхи підвищення ефективності навчання англійської мови за допомогою ресурсів мережі Інтернет та методи і прийоми роботи з інформацією англійських сайтів задля удосконалення навичок і умінь студентів-філологів у говорінні, письмі, аудіюванні і читанні англійською мовою [3].

М. Тищенко переконаний, що впровадження сучасних освітніх технологій в освітній процес підготовки майбутніх фахівців покликане створити умови для формування у здобувачів вищої освіти навичок і умінь працювати самостійно, надає викладачеві можливість реалізувати диференційований та індивідуальний підхід у виборі навчального матеріалу, визначені темпу роботи окремих студентів та сприяє розширенню та поглибленню знань з фахових дисциплін [5].

І. Томко, досліджуючи ефективність використання Інтернет-ресурсів на заняттях з англійської мови, визначає вимоги до вивчення іноземних мов з використанням Інтернет-ресурсів, серед яких основною є створення взаємодії на занятті – тобто навчання повинне мати інтерактивний характер. На думку І. Томко, інтерактивний підхід у віртуальному просторі слугує засобом реалізації комунікативної мети заняття і допомагає студентам самовдосконалюватися через Інтернет: спостерігати за партнерами по спілкуванню/листуванню і копіювати їх використання мови, зразки поведінки, опанувати міжкультурну компетентність, тощо [6].

Метою цієї статті є визначити й описати можливості Всесвітньої мережі Інтернет в навчання майбутніх учителів-філологів англійського писемного мовлення та обгрунтувати ефективність використання Інтернет-ресурсів у розвитку вмінь студентів педагогічних філологічних спеціальностей будувати письмові англійські повідомлення необхідного формату.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячено статтю. Навчання студентів вищої школи англійського писемного мовлення присвячено чимало сучасних наукових досліджень. Проте розпочата в 2018 році в Україні модернізація освіти, зокрема вищої, вимагає від науково-педагогічних працівників розробки і реалізації такої освітньої програми, яка забезпечить підготовку майбутніх фахівців в галузі «Освіта» із широким доступом до працевлаштування, підготує студентів до освітньо-професійної діяльності в сфері філології з можливостями викладання у загальноосвітній школі та подальшого навчання. Одним із завдань такої програми є підготувати майбутніх фахівців таким чином, щоб вони мали професійні знання та вміння застосовувати їх у своїй педагогічній діяльності. Навчання англійського писемного мовлення є частиною оволодіння здобувачами англійською комунікативною компетентністю і на сьогодні ще й досі залишається остаточно не вирішеною і потребує подальшої уваги.

Новизна дослідження полягає у пошуку найбільш ефективних шляхів навчання майбутніх учителів-філологів англійського писемного мовлення за допомогою Інтернет-ресурсів, які б зменшили або взагалі ліквідували розбіжності між вимогами суспільства до освітньо-професійної діяльності в сфері англійської філології та методики навчання англійської мови та не завжди спроможністю сучасних студентів відповідати цим вимогам.

Методологічне значення. Отримані в дослідженні наукові данні можуть бути використані на заняттях з англійської мови викладачами, які здійснюють професійну підготовку майбутніх учителів-філологів, з метою удосконалення освітнього процесу і формування в студентів професійних знань і умінь засобами використання інноваційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Можливості використання Інтернет-ресурсів величезні. Інтернет створює умови для отримання необхідної викладачеві та студентам інформації, що знаходиться у будь-якому місці земної кулі: крайнознавчий матеріал, новини з життя молоді, статті з газет та журналів, необхідні літературні джерела, новини в режимі реального часу та інша корисна та цікава інформація. Можливості мережі Інтернет забезпечують студентів швидким доступом до Всесвітнього інформаційного простору, а викладачам допомагають реалізувати принципово новий підхід до організації аудиторної та самостійної роботи студентів з оволодіння комунікативною й професійною компетентностями [2].

Всі перелічені вище можливості виконують переважно освітню інформаційну функцію в навчання. Проте, слід зазначити й навчальну й контрольну функції можливостей Інтернет мережі. Йдеться перед усім про навчальні сайти, які забезпечують студентів навчальними англійськими матеріалами рівня B2 для практики в аудіюванні, читанні, писемному мов-

ленні тощо та контрольними завданнями у вигляді тестів, он-лайн іспитів для перевірки знань і визначення власного рівня володіння англійською мовою. Всі зазначені завдання передбачають відповіді у письмовій формі. Їх виконання зберігає час для реалізації англійськомовного спілкування на занятті, організації інших усних видів інтерактивної мовленнєвої діяльності – з одного боку, і забезпечує і викладачів, і студентів миттєвим результатом виконання тестів з можливістю самостійного аналізу студентами всіх допущених помилок – з іншого.

Роль Інтернету в розвитку в здобувачів вищої освіти вмінь писемного англійськомовного мовлення надзвичайно висока. Для викладача оволодіння інноваційними технологіями роботи з Інтернет ресурсами – це можливість: урізноманітнити й покращити освітній процес; осучаснити методи та прийоми навчання писемного мовлення студентів; підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови та методики її викладання; щонайкраще підготувати здобувачів вищої освіти до складання державних іспитів, працевлаштування тощо.

Для студентів – це можливість: набути практичні навички і вміння, необхідні для реалізації майбутньої професійної діяльності; пройти тестування на будь-якому рівні; взяти участь у конкурсах, вікторинах, олімпіадах, які проводяться в мережі Інтернет у вигляді переважно письмових завдань; листуватися зі студентами з різних країн, брати участь у чатах чи форумах (висловлювати власну думку чи ставлення до порушеної проблеми також у письмовій формі); взяти участь у науково-практичних конференціях он-лайн (надавати результати власних наукових спостережень чи досліджень у друкованому форматі); надсилати офіційні листи до зарубіжних сайтів; отримувати доступ до друкованої інформації, аудіо- та відеоматеріалів; засвоївши навички роботи в мережі Інтернет, професійні знання та вміння, отримати відповідне робоче місце на ринку праці і не лише в Україні.

Розглянемо деякі з численних можливостей мережі Інтернет для навчання здобувачів вищої педагогічної освіти англійськомовного писемного мовлення.

Існує велика кількість сайтів на яких ви можете створити резюме он-лайн. Такі, як: **LinkedIn, DoYouBuzz, Resume.com** та інші. На сайті представлені варіанти найкращих резюме задля різних цілей, зокрема працевлаштування. Опрацювавши різні способи надання інформації про власну особу, студенти обирають свій стиль у викладенні своїх біографічних даних, використовують лексику зразків, що значно наближує написане ними резюме до оригіналів і збагачує словник студентів новими лексичними одиницями ділового письма.

Ефективним методом формування вмінь писемного мовлення за допомогою Інтернет-ресурсів є створення проєктів. Студенти спільно працюють над проєктом і, одночасно, діляться своїми результатами з партнерами, навіть з інших країн. Наприклад, сторінка **E-mail Project HomePage (www.otan.dni.us)** з відомої книги «Driver Education for the Information Superhighway» Девіда Дж. Розен ([https://books.google.com.ua/books?id=1fhThqNaXlYC&pg=PA49&lpg=PA49&dq=E-mail+Project+Home+Page+\(www.otan.dni.us\)&source=bl&ots=ZY03U0zvGo&sig=ACfU3U0Lmnp7HmrdbHE3tHgRMfXiwBkt-A&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKewjnm-T5t8v1AhWstIsKHddwCsgQ6AEwAAnoECAgQAQ#v=onepage&q=E-mail%20Project%20Home%20Page%20\(www.otan.dni.us\)&f=false](https://books.google.com.ua/books?id=1fhThqNaXlYC&pg=PA49&lpg=PA49&dq=E-mail+Project+Home+Page+(www.otan.dni.us)&source=bl&ots=ZY03U0zvGo&sig=ACfU3U0Lmnp7HmrdbHE3tHgRMfXiwBkt-A&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKewjnm-T5t8v1AhWstIsKHddwCsgQ6AEwAAnoECAgQAQ#v=onepage&q=E-mail%20Project%20Home%20Page%20(www.otan.dni.us)&f=false)) пропонує для дослідження різні проблеми, які студенти можуть разом вирішувати. Вони обмінюються інформацією і за допомогою електронної пошти ведуть міжнародні переговори, які закінчуються дебатами в системі реального часу.

Для формування або вдосконалення фонетичної, лексичної, граматичної компетентностей студентам можна звернутися на сайти, які пропонують курси вивчення англійської мови, як платні, так і безкоштовні випробування, тести тощо: **www.language.ru, www.english-language.ru, http://schoolenglish.com, http://real-english.ru та ін.** Студенти матимуть можливість швидко, легко і в зручному для них місці вивчати англійську мову самостійно. Все, що вимагається від тих, хто навчається, – це доступ до Інтернету за допомогою телефону, планшета чи комп'ютера, бажання вивчати англійську мову.

Для вдосконалення вмінь читання та писемного мовлення як видів мовленнєвої діяльності викладачам і студентам можна запропонувати скористатися відомими Інтернет-ресурсами «<http://www.english-to-go.com/index.cfm>», в яких запропоновано систематичні заняття з цікавими текстами для читання, вправами проблемного характеру, завдання на закріплення нової лексики. Заняття розраховані на різні рівні навчання.

У бібліотеці Конгресу США також можна дістати доступ до потрібної вам літератури. Викладачам слід порадити студентам звернутися до сайту «**www.loc.gov**» (сайт бібліотеки Конгресу США). Цей сайт пропонує різні відділи, які спрощують пошук необхідної для студентів інформації і надалі допомагають висвітлювати її в письмових творах різного формату. Однією з найважливіших особливостей цього сайту є те, що здобувачі вищої освіти не тільки мають доступ до сторінок, що їх цікавлять, але й консультацію з різних питань.

На сайті «**MyLanguageExchange**» користувачі, які бажають практикувати навички іноземного спілкування, реєструються і надають інформацію про те, яка мова для них рідна, а які мови вони вивчають як іноземні, також є короткі повідомлення про коло інтересів та очікування від листування. Обравши собі друга за листуванням, можна в режимі реального часу спілкуватися з реальною людиною (носієм мови чи тим, хто також вивчає англійську як іноземну) і в такий спосіб учитися висловлювати свої думки письмово. На сайті є текстовий чат, інтерактивні заняття та навчальні ресурси. Сайт пропонує не тільки англійську, але й інші мови.

Сайт «**engvid.com**» надає відео уроки з різних аспектів писемного мовлення англійською мовою. Зайшовши на головну сторінку сайту і вказавши свій рівень володіння англійською мовою, серед списку запропонованих сайтом тем слід виділити позначкою розділ письмо (writing) і з'являється понад сто відео уроків від різних учителів, в яких представлені різні аспекти, пов'язані з особливостями писемного мовлення англійською мовою (як правильно вживати знаки пунктуації; які структурні компоненти слід використовувати в діловому листі, резюме, e-mail; найтиповіші помилки англійського писемного мовлення, тощо). Крім удосконалення вмінь писемного мовлення, даний ресурс може забезпечити відеоматеріалами за такими аспектами, як вимова, граматики, говоріння, сленг, ділова англійська, підготовка до екзаменів з англійської мови.

В даній статті наведено лише окремі приклади використання можливостей мережі Інтернет в освітньому процесі з англійської мови, адже ресурси Всесвітньої мережі є невичерпними й весь час поповнюються новими корисними сайтами. Основним нашим завданням було переконати викладачів англійської мови, що використання Інтернет-ресурсів у навчанні англійськомовного писемного мовлення – не бажання, а вимога майбутнього!

Головні висновки. Проаналізувавши сучасний стан навчання студентів вищої школи англomовного писемного мовлення, ми дійшли до думки, що в разі комплексного застосування сучасних засобів навчання, зокрема можливостей мережі Інтернет процес розвитку вмінь англomовного писемного мовлення, а відтак – і комунікативної компетентності у майбутніх учителів-філологів матиме більш якісний та сталий результат.

Перспективи використання результатів дослідження. Подальшу роботу над порушеною проблемою вбачаємо в роботі фрагментів занять з навчання англomовного писемного мовлення студентів вищої школи засобами використання Інтернет-ресурсів та їх експериментальній перевірці.

Література:

1. Асоянц П. Г., Синєкоп О. С. Використання інтерактивних технологій з комп'ютерною підтримкою для навчання англійської мови студентів-майбутніх інженерів. *Вища технічна освіта: проблеми та перспективи розвитку в контексті Болонського процесу*: матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., 21-22 вер. 2007 р. Київ, 2007. С. 245-246
2. Воевідко Л. М. Самостійна робота студентів у професійному становленні. *Організація самостійної роботи студентів у контексті підвищення якості освіти: особистісний вимір*: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 квіт. 2014 р. Донецьк, 2014. 230 с.
3. Задільська Г., Комар Л. Англomовні ресурси Інтернету у навчанні англійської мови студентів мовних спеціальностей ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2016. № 4 (135). С. 45-48
4. Синєкоп О. С. Методика інтерактивного навчання англійського писемного мовлення майбутніх фахівців з інформаційної безпеки з використанням комп'ютерних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2011. 26с.
5. Тищенко М. А. Використання сучасних освітніх технологій в процесі навчання іноземній мові професійного спрямування. URL: [http:// confesp.fl.kpi.ua/node/980](http://confesp.fl.kpi.ua/node/980).
6. Томко І.Є. Використання Інтернет-ресурсів на заняттях з іноземної мови у ВНЗ. URL: http://www.rusnauka.com/22_DNI_2014/Philologia/3_174928.doc.htm